

Alman şairlerinde, Mevlâna sevgisinin canlı bir misali de, halen Ankara İlahiyat Fakültesi Dinler Tarihi Profesörü olan, muhterem dostum Dr. Annemarie Schimmel (Cemile Tarı) dır. 1922 yılında Erfurt şehrinde doğan ve 1941 yılında Doğu dillerinden doktora veren A. Schimmel Tarı, 1946 yılından itibaren doçent, sonra da profesör olmuş, ilâhiyat doktorasını da vererek, 1954 yılında Türkiye'ye gelmiştir. İkinci Dünya Savaşı'nın bütün maddî ve manevî sıkıntıları içerisinde Mevlâna'ya aşkla, sevgikle bağlanan bu genç şair, Mevlâna'nın tesiri altında *Lied der Rohrflöte (Ney'in Şarkısı)* adlı bir eser yazmıştır. Buraya aldığı-mız şiir, bu eserden seçilmiş ve Şairî tarafından yapılmış tercümesidir :

"Şimdi Ey İhvan, semâ'a hazırlanın ve ârifane bir sükût ile ney'in yanık bestelerinde, kemâl'in sevinç-

le coşkun terennümlerine kulak verin.

Yıldızların size gösterdikleri gibi, öyle ahenkli deverenlarla, Dostun etrafında dönün.. Onu lâyıki ile methedebilmek için, mehtap gümüş yallarda parlarken, uyuyan dallarda hafif bir rüzgârla yaprakların titreyişle eğildikleri gibi, siz de eğilin..

Onların, Ona gösterdikleri ihtiram gibi, biz de Ona baş keserek ihtiram gösterelim; aşk ile O'nun çevresinde dönelim.. Dönelim, sermest bir sükût içinde kulluk ederek..."

Netice olarak diyebiliriz ki, Mevlâna, Doğuya yüzünü çeviren Alman şairleri için bitmez tükenmez ilham kaynağı olmuş, ve bu şairleri pek kolaylıkla peşinden sürüklemiştir. Bu yalnız Almanyada değildir. Bir başka yazımızda diğer milletlerin şairlerindeki Mevlâna tesirlerini tetkik edeceğiz..

Türk Yurdu, sayı: 254 (Mart-1956)

İst. , s. 685 - 689.

Şâkir Ağa

Hayri Yenigün

I. Sultan Mahmud devrinin değerli ve yüksek bestekârlarından birisi de İzzet Şâkir Ağa'dır. Kırım göçmenlerinden Tatar Osmanoğlu torunlarından biri olan ve Türk Müsiki âleminde ismine sâdece "Şâkir Ağa" denilen bu bestekâr 1778 yılında İstanbulda "Zeyrek" civarındaki "Haydar" mahallesinde dünyaya gelmiştir. Babası zahire tüccarlarından Ahmed Emin ağa'dır.

Şâkir biraz daha büyüüp gençliğinde mektebinde yaptı. Küçük yaşta iken anne ve babasını kaybedince teyzesinin himâyesinde kaldı. Şâkir'in, daha, küçük yaşta iken sesinin güzelliğini ve müsikiye olan hevesini gören teyzesi onu (keman) çalmağa başlatmakla müsiki hayatına atmış oldu.

Şâkir biraz daha büyüüp gençlik çağına girince Enderûn'a çırağ

edildiği zaman III. Sultan Selim'in hazine kâhyası Sâlih beyin dairesine verilmişti. Burada müsiki dersi almağa başlayan Şâkir henüz 18 yaşında bir gençti. Enderûn'da müsiki ile birlikte diğer ilimlerde de geliyor ve sesinin güzelliği dolayısıyla de Pâdişâhın husûsî gezintilerine ve müsiki fasıllarına iştirak ettiriliyordu. Şâkir ağa, sesinin güzelliği ve hânendeliğinin yüksekliği derecesinde de keman ve tanbur da çalışıyordu. Çaldığı keman bilhassa III. Sultan Selim'i gaşyedi ve pâdişâh, Şâkir'in parmaklarından dökülen nağmelerden aldığı ilhamlarla terkipler buluyor ve besteler meydana getiriyordu.

Şâkir Ağa, müsikide gösterdiği liyâkat kadar ta'lik yazı yazmakta da tam mânâsıyla bir hattat ve Edebiyatta da oldukça ileri bir derecede idi. Şiirdeki kaabiliyetini gösteren bir kıt'ası şudur :

*Bir ben gibi ol âfete üftâde mi vardır
Lâ'l-i lebe efsende vü dildâde mi vardır
Dergâhına bin cân ile ey şâh-ı cihânım
(Şâkir) gibi bir bende-i âzâdemi vardır.*

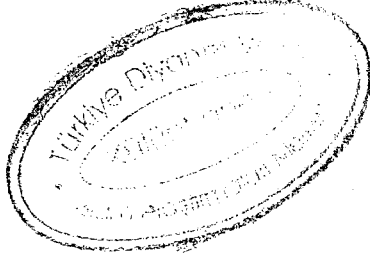
Şâkir Ağa, III. Selim'den sonra II. Sultan Mahmud'un başmüezzin ve musâhibi olmuştu.

Diğer taraftan, Sultan Selim'in fecî şahadetinden şiddetli bir acı

duyan Hammami zâde, sarayı hemen terk etmişti. II. Sultan Mahmud Yeniçerileri kaldırmağa muvaffak olduktan sonra Yenikapı Mevlevihânesini ziyaretinde "Mu-

DEDE EFENDİ, ŞAKİR AĞA ve FERAHNÂK OLAYI

Erol SAYAN

BALIKESİR 1. TÜRK MÜZİĞİ SEMPÖZYUMU,

Balıkesir - 1998, s. 159-166. ON 64369

1831 Yılında ve Padişah 2.ci Mahmut'un huzurunda cereyan eden FERÂHNÂK OLAYI; aslında geçip giden zamanın içinde pek de önemli sayılmayabilir. Ulusal Müziğimizin tarihi pek de düzenli ve doğru bilgileri içermez; ne var ki bu konuda ciddi çalışmalar yapan tarihçilerimiz, zaman zaman belgelere dayanan yeni ve ilginç gerçekleri gün ışığına çıkarmaktadırlar. Onlara ne kadar teşekkür etsek azdır.

1962 yılında Hocam İsmail Baha Sürelsan'ın evlerinde, cumartesi günleri yapılan akademik müzik toplantılarının birinde Ferâhnâk takımı geçiliyordu ve Hocam dedi ki;

"Geçtiğimiz bu muhteşem FERAHNÂK MAKAMINDAKİ KÂR, yarımıdır. Tamamlanmamıştır. Sebep; DEDE EFENDİNİN, PADİŞAHIN HUZURUNDA ŞAKİR AĞA'YA YAPTIĞI ŞAKADIR!

Bu söz bütün arkadaşlarca duyuldu. Ancak hiç birimiz yapılan şakanın, nedenlerini ve iki besteciye etkisini düşünmedik. Daha sonra Ferahnâk takım icra edilerek tamamlandı. İcradan sonra, Hocamız, huzurda yaşanan olayın detaylarını anlattı.

Bendeniz bu küçük araştırma ile FERAHNÂK OLAYINDA kimin haklı kimin haksız olduğunun hükmünü vermek durumunda olamam. Zira zaman en adil seçicidir felsefesi, bu konuda bize rehber olacaktır. Şunu da unutmamak gerekir ki, zamanı adil hale getiren insanlardır. Eser üreten her sanatçı, takdir bekler. Özellikle takdir ifadesi, o sanatı çok iyi bilen bir başka sanatçıdan gelirse daha da mutlu olur. Bizler tarih önünde sorumlu sanatçılar olarak, böyle hassas bir konuda sessiz kalamazdık. Kitapların, DEDE EFENDİ'Yİ haklı. ŞAKİR AĞA'YI çoğu zaman haksız gösteren ifadeleri yıllarca birikerek içimizde bir üzüntü ve şüphe yumağı oluşturmuştur. Aslında iki büyük besteciye de aynı derecede sever ve her eserini icra ettiğimizde hayranlığımızı bulabildiğimiz en yakışır sözcüklerle ifade etmeye çalışırız. Gerçekte, delil bulabildiğiniz oranda hüküm verebilirsiniz. Biz, buna yardımcı olmaktayız. Ortada bir olay var ve bu olayın üç kahramanı da bu-

07 EYLÜL 1999